

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Університет природничих наук у Варшаві (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Промисловий, технічний й автомобільний заклад
профільної середньої освіти в Їглаві (Чеська республіка)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Рада молодих вчених НАПН України

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

***Збірник матеріалів
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ***

29-30 жовтня 2024 року

***Київ
Педагогічна думка
2025***

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет
імені Іона Крянге в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Університет природничих наук у Варшаві (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Промисловий, технічний й автомобільний заклад
профільної середньої освіти в Їглаві (Чеська республіка)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Рада молодих вчених НАПН України

Збірник матеріалів
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

Київ
Педагогічна думка
2025

УДК 37.02(063)

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 2 від 30 січня 2025 року)*

ЕКСПЕРТ:

Головко Микола Васильович, доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Заболотна Оксана Адольфівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ЗА ЗАГАЛЬНОЮ РЕАКЦІЄЮ

дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора

Топузова Олега Михайловича,

доктора педагогічних наук, професора

Малихіна Олександра Володимировича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор;

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент;

Павельчук Марина Олександрівна, кандидат педагогічних наук;

Ліпчевська Інна Леонідівна, доктор філософії в галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»;

Тетик Валентина Романівна.

Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 29–30 жовтня 2024 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ: Педагогічна думка, 2025. 480 с.

ISBN 978-966-644-782-4

DOI: https://doi.org/10.32751/Svit_dydaktyky2024

До збірника увійшли матеріали учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (29–30 жовтня 2024 р.).

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану; компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та повоєнний період (інноваційні підходи, технології, моделі, методики, методи і засоби навчання); психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики (зарубіжний досвід); трансформаційних процесів в освіті XXI століття (дистанційне та змішане навчання); формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-966-644-782-4

© Інститут педагогіки НАПН України, 2025

© Педагогічна думка, 2025

Бєлянський О. М.

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна)*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ПРАВА

Проблема формування іншомовних компетентностей сучасного фахівця права є особливо актуальною для України. Незважаючи на повномасштабне вторгнення росії у лютому 2022 року, наша держава не зупинила свій рух у євроінтеграційному напрямку та прагне розширення економічних та міжнародних зв'язків. Саме тому існує потреба у кваліфікованих фахівцях з високим рівнем знання іноземних мов, адже навички іншомовної комунікації дозволяють ефективно налагоджувати взаємодію з країнами-партнерами, сприяють міжнародному партнерству в економічній, науковій, академічній, соціальній і військовій сферах, а також залученню іноземних інвестицій та розширенню ринків збуту.

Водночас формування навичок іншомовної комунікації сучасних правників важливе не лише для розвитку держави в цілому, а й для кожного окремого фахівця зокрема. По-перше, фахівці зі знанням іноземної мови мають перевагу на ринку праці. Вони можуть претендувати на вакансії не лише у своїй країні, а й за кордоном. Наявність навичок іншомовної комунікації дає їм ширші можливості займати високі посади, брати участь у міжнародних проектах та претендувати на вищу фінансову винагороду. По-друге, сформовані навички іншомовної комунікації допомагають фахівцю розуміти та поважати культурні особливості інших націй. Це збільшує можливості успішної співпраці з колегами з різних культур, сприяє побудові ефективних відносин та запобігає непорозумінням. По-третє, вивчення іноземної мови сприяє розвитку самодисципліни, терпимості до власних помилок та відкритості до нового досвіду. Це має позитивний вплив на підвищення почуття впевненості в собі та здатності адаптуватися до нових реалій та проблемних ситуацій.

Професійна підготовка майбутніх фахівців права передбачає сформованість необхідних для їхньої практичної діяльності комунікативних компетенцій, так як в умовах реалізації міжнародної мобільності і інтеграції України у світовий освітній й інформаційний простір актуалізується необхідність пошуку нових шляхів становлення і розвитку мовної особистості майбутніх випускників закладів вищої освіти, здатних вільно орієнтуватися в полікультурному освітньому просторі, здійснювати професійну співпрацю у взаємодії зі спеціалістами інших країн.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблема формування навичок іншомовної комунікації сучасних фахівців у ході професійної підготовки в

зкладах вищої освіти є складною й багатогранною. Вона залишається предметом наукових досліджень з педагогіки, філології та психології. Найчастіше науковці досліджують такі її основні аспекти: теоретичні основи дослідження комунікації як наукової проблеми у різних наукових галузях знань (Dainton M., Zelle E.D.; Mukan N., Havrylyuk M., Levko M., Kobryn N., Zapotichna M.); теоретико-методологічні основи мовної комунікації (Гольтер І.М.; Сенчило Н.); визначення, зміст і структура іншомовної комунікативної компетентності (Чиханцова О.А.; Rivers W.M.); роль і значення формування навичок іншомовної комунікації у системі професійної підготовки (Бондаренко В.; Mukan N., Havryliuk M., Levko M., Kobryn N., Zapotichna M.); практичні аспекти формування комунікативної компетентності фахівців різних спеціальностей і професій (Завіниченко Н.Б.; Лозинська Л.Ф., Курях Н.П., Депчинська І.А.; Чорна В.М.; Шайнер Г.І., Гавран М.І.; Шестель О.Г., Старинець О.А., Заїка О.І.; Sandal J.U., Detsiuk T., Kholiavko N.; Savignon S.J.); сучасні методи та підходи до формування, розвитку й удосконалення навичок іншомовної комунікації (Шайнер Г.І., Гавран М.І.; Durdas A., Mostytska L., Kostenko O., Ovcharova O.; Mukan N., Chubinska N., Zhongjun Gou; Mukan N., Kravets S.).

Розглядаючи проблему формування іншомовної компетентності у студентів – майбутніх фахівців права, варто звернути увагу на психологічні особливості та педагогічні умови розвитку комунікаційних навичок у роботах таких наукових персоналій, як Асгафурова Т.М., Вербицький О.О., Вятютнев М.М., Жданова Е.В., Ільїн Е.П. та багато інших, які розглядали розвиток і практичну реалізацію комунікаційних знань, умінь і навичок під призвою педагогічного стимулу, яку формують викладачі іноземних мов.

У стандартах вищої освіти, які визначають специфіку підготовки майбутніх фахівців за різними спеціальностями та освітніми рівнями визначено, що одним із очікуваних результатів є сформована здатність спілкуватися іноземною мовою, що передбачає розуміння особливостей налагодження комунікації, порозуміння, кооперації як у професійному середовищі на національному, так і міжнародному рівнях. Тож в українських закладах вищої освіти студенти немовних спеціальностей, як правило, вивчають навчальну дисципліну під назвою «Іноземна мова за професійним спрямуванням». У цьому контексті словосполучення «професійне спрямування» означає вивчення іноземної мови з урахуванням потреб майбутніх фахівців щодо сучасного контексту, реалій і специфіки професії чи спеціальності, за якою вони будуть у майбутньому здійснювати професійну діяльність. Варто зазначити, що проблема вивчення і викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів немовних спеціальностей часто є предметом наукових пошуків сучасних дослідників.

Ми погоджуємося з твердженням Stukalo O., яка зазначає, що елементами системи вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, по-перше, є оволодіння загальнотеоретичними мовними знаннями та мовленнєвими навичками в процесі засвоєння фонетики, граматики та професійної

термінології іноземної мови. В подальшому це сприяє розвитку навичок читання, письма, аудіювання і мовлення. По-друге, вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням неодмінно передбачає формування й удосконалення комунікативної компетентності відповідно до типу мовленнєвої діяльності (говоріння, слухання, письмова комунікація, читання). Так, під час читання іноземної літератури студенти немовних спеціальностей розвивають навички ознайомлення, розуміння, аналізу, а відтак засвоєння інформації, що стосується майбутнього фаху. Під час говоріння вони формують здатність оцінювати професійну інформацію; ділитись зі своїми співрозмовниками поглядами, ідеями, переконаннями; навчаються обґрунтовувати й відстоювати власну думку тощо. Такий вид мовленнєвої діяльності як слухання дозволяє майбутнім фахівцям долати страх прямого контакту з іноземними колегами, сприймати на слух і розуміти сутність висловлювання співрозмовника, швидко адаптуватись до нових ситуацій спілкування, пов'язаних з професійною діяльністю. Своєю чергою, розвиток навичок письма засобами іноземної мови формує здатність ведення професійної кореспонденції, здійснення професійного перекладу фахової літератури, ведення документації на професійному рівні тощо (Стукало, 2014, 347).

Значний внесок у дослідження питань, пов'язаних із визначенням змісту та методичними проблемами іншомовної освіти у фаховій компетентності студентів закладів вищої освіти, здійснили такі вітчизняні науковці, як О. Вишневський, Н. Гальскова, Л. Гриневич, С. Козак, С. Ніколаєва, О. Мисечко, О. Максименко, А. Сбруєва, В. Сафонова, О. Шерстюк та інші.

Проте, враховуючи думки зазначених авторів, доводиться констатувати, що в умовах європейської інтеграції та вітчизняної університетської освіти необхідно більше уваги приділити дослідженню аспектів щодо викладання іноземних мов у майбутніх правників, що сприятиме вирішенню проблеми формування у них іншомовної комунікативної компетентності. Саме це і зумовило вибір теми наукового дослідження «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців права в процесі фахової підготовки».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухкало С., Агейчева А., Белянський О., Москаленко М., Роженко І. (2022). Professional competence formation while training field translation specialists: *Вісник Національного технічного університету*. 1(1363), 61–69.
2. Бухкало С., Агейчева А., Белянський О., Роженко І. (2022). *Field translators professional competence formation peculiarities*. 2(1364), 38–45.
3. Бухкало С., Агейчева А., Белянський О., Роженко І., Абакумов А. Інноваційні комплексні підходи до навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. (2023). *Вісник Національного технічного університету*, 18–27.
4. Стукало О. А. (2014). Формування професійного спілкування майбутніх ветеринарів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування* 199(1), 346–350.